Steeds meer laag-risico middelen op de markt

MAAR GEREEDSCHAPSKIST TELERS WORDT KLEINER

De gewasbeschermingsbedrijven zetten volop in op de ontwikkeling van laag-risico middelen. Het aantal geregistreerde laag-risico stoffen liet dan ook een forse groei zien. Een positieve ontwikkeling, die aanluit bij de wensen van politiek en samenleving. Toch zien telers steeds minder gewassen waar ze een beroep op kunnen doen. Bovendien liet het totale pakket aan geregistreerde werkzame stoffen fors krimpen. Daarmee komt de gereedschapskist van telers steeds meer onder druk te staan. Laag-risico middelen: wat is de stand van zaken?

Inventarisatie gemaakt

We praten over laag-risico middelen met Jolanda Wijmuller en Frans Heuts. Jolanda is werksaam bij Crop Protection en verantwoordelijk voor de productontwikkeling van gewasbeschermingsmiddelen. Zij heeft onlangs een inventarisatie gemaakt van het aantal geregistreerde laag-risico stoffen, ook in relatie tot het totale aantal geregistreerde werkzame stoffen, met dezelfde vraag: hoe staat de markt toekomst.

Frans werkte tot twee jaar geleden als registratiemanager bij ADAMA. Sinds kort is hij onder andere projectleider van het project Laag Risico Impuls, dat zich richt op het beschikbaar komen van meer laag-risico middelen voor kleine toepassingen.

In dit artikel eerst een uitlog over laag-risico middelen, om vervolgens in te zoomen op de gewenste kartteleisingen bij de ontwikkelingen rond deze middelen, en de mogelijke oplossingen hiervoor.

Jolanda Wijmuller **Frans Heuts**

Wat is een laag-risico middel?

Een laag-risico middel? De werkzame stof in een laag-risico middel heeft een laag risico voor mens, dier en milieu. De criteria voor laag-risico stoffen zijn in 2007 herzien en zij zijn vastgelegd in Europese Verordening (EU) 2017/1432 van de Commissie. Er zijn specifieke criteria voor chemische werkzame stoffen en specifieke criteria voor microbiële stoffen (bijvoorbeeld de micro-organismen.

Of een werkzame stof wordt geclassificeerd als een stof met een laag risico, blijkt uit een register van goedgekeurde werkzame stoffen. Dit register is een lijst van alle goedgekeurde werkzame stoffen en laag-risico stoffen en ook niet voor middelen op basis van deze stoffen. Eenmaalgezegd zijn de laag-risico criteria complementair aan de zogenoemde cut-off criteria. Goedgekeurde stoffen die bovenin schalen aan de laag-risico criteria voldoen, worden geclassificeerd als stoffen met een laag risico. Deze stoffen scoren goed op onder meer toxiciteit, allergeen en giftigheid voor waterorganismen. Ook persistentie, bioaccumulatie en de mogelijkheid om hormoonverstoorder te zijn, zijn de goedkeuring voor stoffen aan ze plaats van de gebruikelijke hier zien. Hierdoor kunnen middelen op basis van deze stoffen ook tot maximaal vijfhen jaar worden toegelaten.

Veel biologische middelen zijn geclassificeerd als laag-risico, maar niet alleen. Daarnaast zijn er enkele chemische middelen die zijn geclassificeerd als laag-risico.

Een goede score op giftigheid voor waterorganismen is één van de criteria voor classificatie als laag-risico stof.

Ook genomend in het Uitvoeringsprogramma

In het **Uitvoeringsprogramma** van de **Toekomstige gewasbeschermingi 2030** worden laag-risico middelen op meerdere plaatsen genoemd. Zo wordt in het uitvoeringsprogramma gesteld dat indien mogelijk de voorkeur uitgaat naar steeds specifiekere en gerichtere toepassingen van chemische middelen, en dat ook de gewenste werkzame middelen. Diverse acties zijn al ingezonken ten aanzien van laag-risico middelen, bijvoorbeeld:

- Blijvend aandacht vragen voor de ontwikkeling van laag-risico stoffen en middelen bij ontwikkelaars van gewasbeschermingsmiddelen.
- In Europees verband wordt ingezet op een versnelde goedkeuringsprocedure voor werkzame stoffen met een laag risico, zodat middelen op basis van deze stoffen sneller beschikbaar kunnen voor agrarisch ondernemers.
- Er wordt gekeken naar de potentiële laag-risico stoffen die via een verdergaande erkenning of via het gezet van de kleine toepassingen beschikbaar kunnen komen voor de agrarische ondernemer.
- Om de toelating van laag-risico stoffen en middelen te bevorderen, is het van belang dat er inzicht is in de mogelijkheden die er zijn om dossiers uit CBCCO beter kunten de Europese Unie te gebruiken voor het aanvragen van de goedkeuring van een werkzame stof of de toelating van een middel.

In het Uitvoeringsprogramma van de Toekomstige gewasbeschermingi 2030 is afgesproken dat bij productieten van gewasbeschermingsmiddelen voorrijkomend aandacht wordt gevraagd voor de ontwikkeling van laag-risico stoffen.

Het aantal laag-risico stoffen groeit

De wil om laag-risico middelen te ontwikkelen en beschikbaar te maken voor telers is duidelijk aanwezig bij de gewasbeschermingsbedrijven. Dat blijkt ook uit de statistieken van de afgelopen jaren, die een forse toenamie van deze stoffen en middelen laten zien. Voor de nabije toekomst wordt verwacht dat deze groei zich doorzet.

Bijgaande grafieken geven dit weer, met dank(s) de kartteleisingen die 2025 een progrosse betreft. Duidelijk is dat het aantal geregistreerde laag-risico stoffen in de afgelopen jaren toenemt, en ook in relatieve zin. Binnen het totale pakket werkzame stoffen hebben zij ons steeds groter aandeel.

Dat geldt in enige mate ook voor de zogenoemde basisstoffen. Een basisstof is een stof die of voor een ander doel op de markt is (bijvoorbeeld als voedingsmiddel, zoals natuursiroop of bier). Een basisstof heeft per definitie een laag risico.

Gereedschapskist van telers komt onder druk

"Dat er steeds meer laag-risico middelen op de markt komen, is een mooie ontwikkeling. Dat is ook wat samenleving en politiek wenst", constateert Jolanda. "Maar enkele kartteleisingen zijn op hun plaats. Zij laten de grafieken zien dat het aantal geregistreerde werkzame stoffen steeds kleiner wordt. Dat betekent dat de gereedschapskist van de telers steeds kleiner wordt. Dat zijn ze waar schetting nog meer 39. Dat komt vooral door de steeds strengere toelatingseisen in Europa (zie ook **dit artikel**). Daar komt bij dat sommige chemische stoffen bij een herbeoordeling zware beperkingen krijgen (vogelgif). Bijvoorbeeld alleen nog een toepassing onder glas, maximale dosering onlangs of het aantal toepassingen verder ontnomd. Daarmee komt de gereedschapskist voor gewasbeschermingi van telers serieus onder druk, omdat geen alternatieve methoden nog ononderzocht beschikbaar zijn."

Meeldauw is een veel voorkomende schimmelziekte die in meerdere gewassen schade kan veroorzaken.

Laag-risico middelen hebben smallere werking

Frans maakt nog een kartteleising: "Toms werken geregistreerde laag-risico stoffen heel specifiek, bijvoorbeeld een feromoon tegen fruitmot in de appel- en perenteelt. Dit middel heeft een zeer schadelijke insecten ongemoeid. Laag-risico middelen hebben dan een smallere werking dan de overige "traditionele" middelen. Dit vermindert de gereedschapskist van de telers nog verre extra."

Ook spreekt volgens Frans dit nog: "Veel toegelaten laag-risico middelen overlappen elkaar sterk in hun werking. Dat is niet de bedoeling van de Europese Unie. Die wil juist dat er meer middelen beschikbaar zo die tegen dezelfde gewassen ziekten of schimmels werken. Dat maakt de afstemmingi voor elk van deze middelen uitzonderlijk klomm. En dat heeft weer tot heel veel dan een toelatingsfouder of juist van hernoptelsta zondat de afzet niet opneemt tegen. Maar zeiten van herstructurering van de bedrijven zeer serieuze kans dat er om de reden een deel van de laag-risico middelen weer verdwijnt."

De smallere werking van laag-risico middelen verkleint de gereedschapskist van de teler nog iets extra.

Laag-risico middelen veelal minder effectief

In haar werk voor Bayer CropScience houdt Jolanda zich bezig met laag-risico middelen en biologische middelen. Ook zij ziet meer toenemiddeling die verwag kan bijdragen aan de verduurzaming van land- en tuinbouw. Wel is het goed om te beseffen dat deze middelen veelal minder effectief zijn dan traditionele, chemische middelen. Die zitten doorgaans op 50 tot 55 procent werkzaamheid tegen 70 tot 75 procent van de meeste laag-risico middelen."

Bovendien luistert de toepassing van laag-risico middelen nauwer. "Bijvoorbeeld een traditioneel chemisch middel dringt de plant binnen en bestrijdt wider insect dat schade geeft door aan de plant te vreten of te zuigen. Met een laag-risico middel moet je het schadelijk insect eerst zo'n beetje hebben sluiten om het middel. Bijvoorbeen broken laag-risico middelen vaak sneller af. Daardoor luisteren moment en wijze van toepassing veel nauwer en is de werkingsduur korter."

Jolanda vervolgt: "Zo zijn er diverse laag-risico fungiciden op de markt. Deze werken over het algemeen minder goed dan de traditionele fungiciden op basis van koper. Dat betekent dat koper of kunder veter het beroef de kas is meet om een bespuiting of te voeren. Dit betekent overigens ook dat omwonenden, omwille van het milieu, juist veter spuitschemi's mogelijk de perceelen zullen zien. En ook dat het gebruiksuitsnee eerder zal toenemen dan afnemen."

Met een laag-risico middel moet je het schadelijke insect zop de foto: Inpiet eerst raken bij het spuiten van het middel.

Minder oogstobrengst en lagere kwaliteit accepteren

Een kleinere gereedschapskist voor de teler, een grotter aandeel smaller werkende middelen, met bovendien veelal minder effectiviteit: komt dat wel goed? Stel, telers kunnen straks minder effectief zieltiers plagen en ontrouder bestrijden. Wat zijn die de gevolgen en hoe kunnen we die zoveel mogelijk beperken?

Jolanda: "Ik verwacht dat de toekomstige gewasbeschermingi 2030 is de realisatie van weerbaare "kartplanten en gewassen" antwoordt Jolanda. "Daar ligt een deel van de oplossing. Ook precisietechnologie en beslissingondersteunende systemen kunnen een belangrijke bijdrage leveren. Ik denk ook dat moderne veredelingstechnieken, waarvan CRISPR-Cas, eveen kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van ziekte- en plaagresistente rassen. Maar den nog zullen gewassen eind aangetast kunnen worden door ziekten en plagen, zoals ook gebeurde, weerbaar mensen zich kunnen verdan. Dus gewasbeschermingsmiddelen blijven nodig."

Frans beaamt dat. "Er is een verwachting dat telers in de toekomst minder oogstopbrengst hebben dan voorheen meer de gewassen. Dat betekent ook dat de kwaliteit van het product lager zal kunnen zijn. Dat betekent wordt duurder, en groente en fruit zet er dan soms minder gaaf uit dan we nu gewend zijn. We kunnen een duurzaamheidsprijs maken als consumenten dit accepteren. Zoals mensen die nu bewust biologische producten kopen, dit ook accepteren."

De kans bestaat dat in de toekomst de kwaliteit van het eindproduct eens minder is. We kunnen een duurzaamheidsmaatregel maken als consumenten dit accepteren.

Speciaal traject voor kleine toepassingen

Sinds kort bestaat dat een speciaal traject voor het sneller beschikbaar van toepassingen laag-risico middelen met kleine toepassingen. Hiermee geeft het collega-inuiling aan een toezegging van de minister van LNV aan de Tweede Kamer.

Het uitgangspunt van het speciale traject is dat de uitbreiding met kleine toepassingen zoveel mogelijk administratief wordt afgehandeld, waarbij geen beoordeling nodig is. Dit versnelt het toelatingsproces aanzienlijk en gaat niet ten koste van de beoordelingscapaciteit bij het CTGB. Wel zijn er enkele uitzonderingsituaties, waarbij een beoordeling toch nodig is. Het speciale traject kan het voor aanvragers aantrekkelijker maken om aanvragen voor toelating van nieuwe laag-risico middelen te dien in Nederland.

Overigens betreffen kleine toepassingen niet alleen kleine teelten. Een kleine toepassing is bijvoorbeeld ook een "kleinplantje" van een bijzondere grootteorde. Of de toelatinging van een zeldzame plaag in een ra grote schaal gebeint gewas.

Meer details vindt u op **deze webpagina** van het CTGB.

Project Laag Risico Impuls voor kleine toepassingen

Een andere initiatief om meer laag-risico middelen in de toepassing beschikbaar te krijgen, is het project Laag Risico Impuls. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Crop, Plantum, NVWA, LNV, Arkema en CropLife NL. Het project werd afgelaunch met gelden van het **Fonds Kleine Toepassingen**. Frans meuts is projectleider.

"Het speciaal traject sluit aan bij een van de afgesproken acties in het Uitvoeringsprogramma van Toekomstige gewasbeschermingi 2030", vertelt Frans. "Voor kretjasters bij kleine toepassingen in teelten zoeft ik projectgroep waar mogelijk oplossingen voor laag-risico middelen. Dat kunnen de bestaande laag-risico middelen zijn, maar ook nieuwe laag-risico middelen die nog niet in Gewasbeschermingsmiddelen. Dit is een uitbreiding van een bestaande toelating met een kleine toepassing."

Frans zet dat er veel kretjasters zijn voor kleine teelten. "En er zijn zeker mogelijkheden om toepassingen toelatingen uit te breiden met 10,0% 30 tot 50 procent. Dan gaat er een grotere oplossingen kiken wie ook zeer middelen die nog niet in Nederland zijn toegelaten, maar wel in andere Europese landen."

Veel kleine teelten kunnen met kretjasters op hef gebied van gewasbeschermingi. Op de foto: aspergeteelt.

Terug

In 2025 is 30 procent van gewasbeschermingsmiddelen 'groen'

Brancheorganisaties Artemis en CropLife NL verwachten dat in 2025 ongeveer 30 procent van de gewasbeschermingsmiddelen in de Nederlandse land- en tuinbouw 'groen' is. In 2015 was dit nog 13 procent.

Dit blijkt uit de berekeningen van de Graadmeter Groene Gewasbescherming van CropLife NL. Als diverse stimuleringsmaatregelen worden ingezet, kan het percentage zelfs aanzienlijk hoger uitvallen. Zo ook als de beoordelingscapaciteit toeneemt en de toelatingseisen beter worden toegesneden op de aard van deze producten.

Voor de berekening hebben Artemis en CropLife NL de afzetgegevens van groene middelen samengevoegd en ingevuld in de Graadmeter Groene Gewasbescherming. Hierin zijn de afzetgegevens van drie categorieën verwerkt: gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong (micro-organismen, virussen, plantenextracten, feromonen), gewasbeschermingsmiddelen voor toepassing in de biologische teelt, en de toegelaten laag-risico middelen. De afzet in één van de categorieën telt maar één keer mee voor de berekening.

Beide organisaties geven aan: 'In de land- en tuinbouwsectoren is veel aandacht voor geïntegreerde gewasbescherming, de vraag naar groene middelen neemt toe, alsmede de inzet van nieuwe technologieën en biologische bestrijders.'

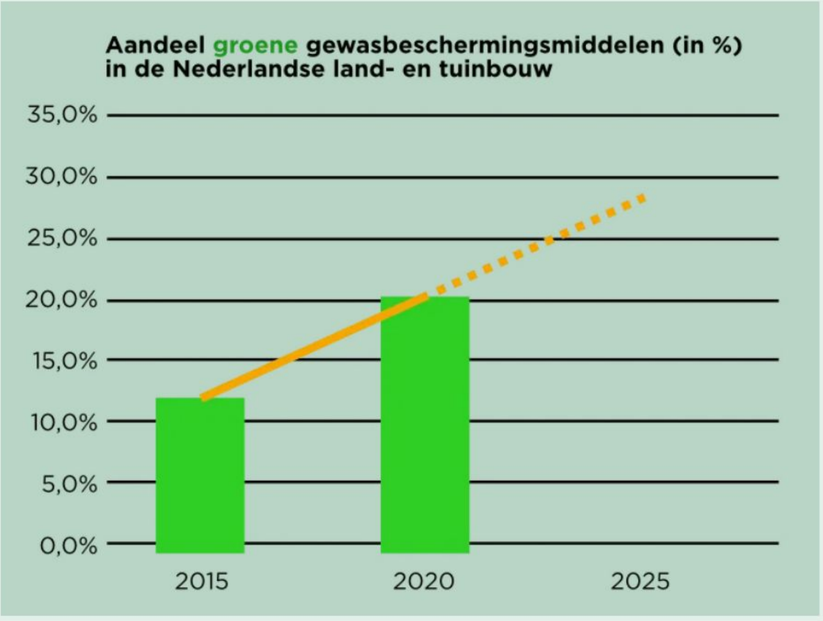

TERUG

CropLifeNL Bulletin

OKTOBER/NOVEMBER 2022

Steeds meer laag-risico middelen op de markt

MAAR GEREEDSCHAPSKIST TELER WORDT KLEINER

>>>

In 2025 is 30 procent van gewasbeschermingsmiddelen 'groen'

>>>

Instructievideo's over veilig gebruik gewasbeschermings-middelen

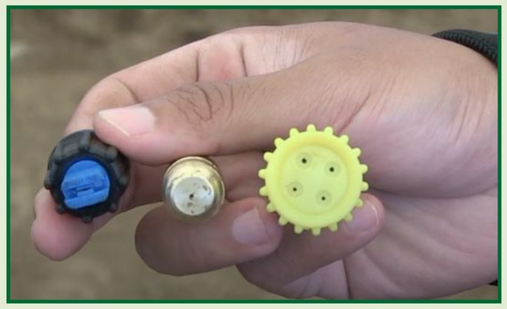

>>>

CropLifeNL
Voor gezonde gewassen

CROPLIFE NL BULLETIN – OKTOBER/NOVEMBER 2022 CropLife NL Bulletin is een uitgave van **CropLife NL**. CropLife NL behartigt belangen van bedrijven die chemische & biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen voor de Nederlandse markt. CropLife NL Bulletin verschijnt maandelijks in digitale vorm . Aan- en afmelding voor een kosteloos abonnement kan via dit **formulier**.
REDACTIE CropLife NL, Postbus 80523, 2508 GM Den Haag – **croplife@croplife.nl** – **www.croplife.nl** – **CropLifeNL**
TEKST EN REALISATIE Fred Meijer Communicatie **ONTWERP EN LAY-OUT** Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen **FOTOGRAFIE** Croplife NL, Fred Meijer, Shutterstock, WUR

Instructievideo's over veilig gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Wageningen Plant Research (WPR, onderdeel van WUR) heeft een serie van tien korte, Engelstalige video's gemaakt over het juist en veilig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit heeft WPR gedaan in samenwerking met de Thaise landbouwraad en het ministerie van Buitenlandse Zaken. De videoclips zijn simpel, praktisch, objectief en zo neutraal mogelijk geproduceerd, zodat ze overal ter wereld inzetbaar zijn. De videoclips zijn **hier** te bekijken.

De tien onderwerpen zijn onderverdeeld in voor, tijdens en na het spuiten. Ze zijn in afzonderlijke video's te bekijken, maar er is ook één volledige video beschikbaar. Ze kunnen gebruikt worden als onderdeel van een training en door voorlichters in het veld.

Zorgvuldig gebruik promoten

CropLife NL vindt het belangrijk dat zorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt gepromoot, en brengt daarom het bestaan van de video's onder de aandacht.

Bij trainingen is het belangrijk dat, naast het zorgvuldig lezen van het etiket en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen, aandacht wordt gegeven aan bijvoorbeeld de kwaliteit van het spuitwater, het correct afstellen van de spuitapparatuur, de keuze van spuitdoppen en het mengen van middelen. Daarom is het cruciaal dat een leerproduct een breed scala aan aspecten voor veilig toepassen behandelt.

TERUG